

Utlåtande 2002:114 RVII (Dnr 1147/02)

Förslag till ändringar i riktlinjerna för kommunalt bostadsbidrag för handikappade, KBH

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta följande

1. Socialtjänstnämndens förslag till ändring av riktlinjer för kommunalt bostadsbidrag för handikappade, KBH, godkänns i enlighet med vad borgarrådet anför, att gälla fr.o.m. den 1 januari 2003.
2. Socialtjänstnämnden ges i uppdrag att utarbeta tillämpningsanvisningar för handläggning av KBH samt informera om dessa.

Föredragande borgarrådet Margareta Olofsson anför följande.

Ärendet

I Stockholms stad har funktionshindrade personer sedan 1967 haft möjlighet att erhålla KBH för den merkostnad i boendet som funktionshindret medför. KBH är ett komplement till övriga bostadsbidrag. Det finns dock ingen skyldighet för kommunerna enligt socialtjänstlagen (SoL) att utge detta bidrag. Biståndet utgår utöver vad som utgör den enskildes rättigheter enligt socialtjänstlagen och skall prövas enligt 4 kap 2§ SoL. Beslut om bistånd kan endast prövas genom laglighetsprövning enligt kommunallagen eftersom det inte finns någon förvaltningsbesvärsmöjlighet för bistånd. Det finns inte heller något särskilt lagstöd för återkrav och återkrav kan endast aktualiseras om det finns skadeståndsrättslig grund t.ex. brottslig gärning.

De gällande riktlinjerna för KBH fastställdes av kommunfullmäktige september 1996 och började gälla fr.o.m. 1 januari 1997. Vid beräkning av bostadskostnad vid boende i bostadsrätt och fast egendom följer stadens riktlinjer i KBH föreskrifterna för det statliga bostadsbidraget (1993:737). Föreskrifterna för det statliga bostadsbidraget ändrades 1997, vilket innebar att

na för det statliga bostadsbidraget ändrades 1997, vilket innebar att om det i kostnaderna för en bostad ingår ränta för upplånat kapital skall det vid beräkningen av bostadsbidraget dras av 3% av låneskulden. Detta har dock inte tagits hänsyn till vid beräkning av KBH inom Stockholms stad, varvid många boende i bostadsrätter erhållit högre bidrag än vad som skulle utgått enligt riktlinjerna.

Grundprincipen i de gällande riktlinjerna är att den funktionshindrade skall erhålla kompensation för den merkostnad i boendet som funktionshindret medför. Bidragets storlek beror på den enskildes boendekostnad, övriga bostadsbidrag, inkomst och förmögenhet. Det finns enligt gällande riktlinjer s.k. övergångsregler, som reglerar att inget hushåll skall vidkännas en större minskning av KBH än 200 kronor per månad under 10-årsperioden dvs. t.o.m. år 2006. Övergångsreglerna gäller endast för de funktionshindrade som före 1997 erhöll högre KBH än efter 1997. I riktlinjerna framgår att omprövning av KBH skall ske en gång om året och därutöver så snart ändring sker i förhållande som ligger till grund för beräkningen av KBH.

Remisser

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret samt till kommunstyrelsens handikappråd för yttrande.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontoret anser att behovet av reviderade riktlinjer för KBH är stort och anser det vara ytterst viktigt att socialtjänstnämnden kontinuerligt följer upp och vid behov reviderar riktlinjerna. Stadsledningskontoret föreslår att omvandling av hyresrätt till bostadsrätt eller liknande är en grund för omprövning av KBH. Av hänsyn till det enskilda hushållet föreslår stadsledningskontoret att KBH minskas successivt med 0,5% per år tills dess full effekt har uppnåtts med 3% dvs. år 2007. Kontoret föreslår att de ändrade beräkningsreglerna skall börja gälla fr.o.m. 1 juli 2002. Någon möjlighet till återkrav för felaktigt betalt KBH finns inte i lagen. Kostnadseffekten för respektive nämnd beräknas uppgå till högst 24 tkr per hushåll och är helt beroende av antalet hushåll, dock endast i de fall förslaget föranleder ökning av hushållets bidrag från det befintliga bidraget. Kostnaden beräknas dock minska successivt varje år. Stadsledningskontoret anser att socialtjänstnämnden snarast skall ta fram tydliga riktlinjer för KBH och definiera när särskilda skäl kan användas i beräkningen av KBH.

Kommunstyrelsens handikappråd

Rådet beslutade att säga nej till förslaget att införa 3%-regeln i Stockholms stad.

Mina synpunkter

Det är av största vikt att riktlinjerna rörande KBH är tydliga och rättvisa samt att information om hur de är utformade tydligt når ut till samtliga som uppbär KBH.

Några stadsdelsnämnder har tolkat att riktlinjerna gällt fullt ut innebärande en minskning av hushållets KBH p.g.a. 3%-regeln och utan hänsynstagandet till övergångsbestämmelser. Andra har gjort tolkningen att övergångsbestämmelserna gäller, innebärande minskning av bidraget med 200 kronor per månad.

Att olika stadsdelsnämnder tolkat stadens riktlinjer för KBH olika vid beräkning av bidraget är inte acceptabelt. Lika behandling oavsett var i staden man bor måste alltid gälla.

En av anledningarna till att detta problem har uppkommit är att staden 1996 beslutade att följa riktlinjerna för det statliga bostadsbidraget. När 3%-regeln infördes i de statliga riktlinjerna kom de automatiskt att införas i stadens riktlinjer, utan att beslut om detta fattades. I framtiden är det mycket viktigt att ändringar som sker på en annan nivå, t.ex. statlig, och som får återverkningar på stadens verksamheter behandlas i särskild ordning så förändringen, och hur den ska tillämpas, blir tydlig för alla berörda.

Det kommunala bostadstillägget för handikappade är ett frivilligt åtagande från staden. Stockholm ger på så sätt subventioner till funktionshindrades boende som inte ges i alla andra kommuner. Staden ska fortsätta med KBH men reglerna måste vara desamma över staden. Stadsledningskontoret har föreslagit att KBH ska minskas successivt med 0,5% per år medan socialtjänstnämnden lämnar förslag på både 0,5 och 1% utan att förorda någon av ~~pag förtolknar~~ ~~pag förtolknar~~ KBH minskas med 1% per år från och med den 1 januari 2003 för att vi inte ska behöva ha parallella system i hela sex år. För mig är det viktigt att reglerna och bidragen är desamma för alla så snart som möjligt samtidigt som den enskilde inte får drabbas för hårt.

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden *Kristina Axén Olin, Sten Nordin* och *Mikael Söderlund* (alla m) enligt följande.

Vi föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta följande

1. Socialtjänstnämndens förslag till ändring av riktlinjer för kommunalt bostadsbidrag för handikappade, KBH, godkänns i enlighet med vad som här anförts, att gälla fr.o.m. den 1 januari 2003.
2. Socialtjänstnämnden ges i uppdrag att utarbeta tillämpningsanvisningar för handläggning av KBH samt informera om dessa.

Det är av största vikt att riktlinjerna rörande KBH är tydliga och rättvisa samt att information om hur de är utformade tydligt når ut till samtliga som uppbär KBH.

Några stadsdelsnämnder har tolkat att riktlinjerna gällt fullt ut innebärandes en minskning av hushållets KBH p.g.a. 3 %-regeln och utan hänsynstagandet till övergångsbestämmelser. Andra har gjort tolkningen att övergångsbestämmelserna gäller, innebärande minskning av bidraget med 200 kronor per månad. Att olika stadsdelsnämnder tolkat stadens riktlinjer för KBH olika vid beräkning av bidraget är oacceptabelt. Lika behandling oavsett var i staden man bor måste alltid gälla.

När det sker en förändring i boendet ska detta vara grund för omprövning av KBH, något som den boende måste ges information om. Vi instämmer i Stadsledningskontorets förslag att KBH minskas successivt med 0,5% per år så att ingen drabbas av alltför plötsliga förändringar.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår kommunfullmäktige besluta följande

1. Socialtjänstnämndens förslag till ändring av riktlinjer för kommunalt bostadsbidrag för handikappade, KBH, godkänns i enlighet med vad borgarrådet anför, att gälla fr.o.m. den 1 januari 2003.
2. Socialtjänstnämnden ges i uppdrag att utarbeta tillämpningsanvisningar för handläggning av KBH samt informera om dessa.

Stockholm den 4 december 2002

På kommunstyrelsens vägnar:
ANNIKA BILLSTRÖM

Margareta Olofsson

Yvonne Modén

Reservation anfördes av *Kristina Axén Olin*, *Mikael Söderlund* och *Kristina Alvendal* (alla m), *Lotta Edholm* och *Ann-Katrin Åslund* (båda fp) och *Ewa Samuelsson* (kd) med hänvisning till reservationen av (m) i borgarrådsberedningen.

ÄRENDET

Socialtjänstnämnden beslutade den 21 mars 2002 enligt följande

1. Förslaget godkändes till ändringar i riktlinjerna för KBH och ska överlämnas till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige för vidare
2. ~~Förvaltningen~~ fick i uppdrag att utarbeta tillämpningsanvisningar för handläggning av KBH och att ge utbildning kring dessa.
3. Paragrafen justerades omedelbart.

Reservation anfördes av vice ordföranden *Catharina Tarras-Wahlberg m.fl.* (s) och ledamöterna *Iris Birath m.fl.* (v) mot nämndens beslut att inte återremittera ärendet, *bilaga*.

Ersättaryttrande gjordes av *Lena-Maj H. Anding* (mp) enligt följande.

Om jag hade deltagit i beslutet skulle jag ha anslutit mig till ledamöterna Iris Birath m.fl. (v) förslag till beslut.

Socialtjänstförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 11 januari 2002 är i huvudsak av följande lydelse.

Den sena tidpunkten för införande av 3 % regeln i dataprogrammet har lett till att KBH i en del stadsdelsnämnder utgått med för högt belopp.

Information runt införandet av 3 % regeln har inte alltid varit tillräcklig vilket gör att många blivit överraskade av 3 % regelns konsekvenser.

När nya riktlinjer för ett mer restriktivt KBH infördes 1997 beslöt kommunfullmäktige att alla som då hade KBH skulle ha möjlighet att få en mjukare övergång genom ett 10-årigt avtrappningssystem. Den enskilde skulle maximalt kunna få en sänkning av KBH med 200 kronor i månaden eller 2 400 kronor per år.

Förvaltningens konstaterar att funktionshindrade personer som bor i eller avser flytta till bostadsrätt/fast egendom får en alltför drastisk sänkning av sitt KBH när hänsyn tas till 3 % regeln. Därför föreslås att stadsledningskontoret undersöker möjligheten och effekterna av att erbjuda övergångsregler som syftar till att göra minskningen av bidraget successiv. Förslagsvis kunde en årlig minskning med 0,5 eller 1% göras till dess fulla 3% uppnåtts.

Socialtjänstförvaltningen föreslår att förvaltningen får i uppdrag att, så snart kommunfullmäktige fattat erforderliga beslut, utarbeta tydligare tillämpningsanvisningar och erbjuda utbildning kring dessa.

Information bör snarast ges till alla personer som har KBH om att förändrade riktlinjer kan komma och vad dessa innebär. En viktig information som också bör föras ut är möjligheten för dem som idag bor i s.k. insprängd handikapplägenhet som förmedlas av bostadsförmedlingens förtursenhet och som står inför ombildning till

las av bostadsförmedlingens förtursenhet och som står inför ombildning till bostadsrätt, att ansöka om att staden blir bostadsrättsinnehavare. Den enskilde kan då behålla sin lägenhet med hyresrätt men behöver inte hyra direkt av bostadsrättsföreningen.

Stadsdelsförvaltningarna uppmanas redan nu avvakta med omprövningar av KBH för 2002 i avvaktan beslut om eventuella förändringar.

REMISSER

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret samt till kommunstyrelsens handikappråd för yttrande.

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 29 april 2002 redovisar i huvudsak följande.

Stadsdelsnämnderna har tolkat stadens riktlinjer för KBH olika vid beräkning av bidraget, t.ex. när hyresrätter omvandlats till bostadsrätt. Några nämnder har tolkat att riktlinjerna gällt fullt ut innebärande en minskning av hushållets KBH p.g.a. 3 %-regeln och utan hänsynstagandet till övergångsbestämmelser. Andra har gjort tolkningen att övergångsbestämmelserna gäller, innebärande minskning av bidraget med 200 kronor per månad.

Stadsledningskontoret har studerat hur effekten av successiv minskning av KBH påverkar den enskilde och stadsdelsnämnden. Stadsdelsförvaltningarna Maria-Gamla stan, Östermalm, Bromma, Enskede-Årsta och Skarpnäck har deltagit i studien.

Stadsledningskontoret har studerat följande tillämpning av regler:

- Hushåll i hyresrätt som befinner sig i övergångsreglerna och där omvandling till bostadsrätt är aktuell.
- Hushåll i hyresrätter utan övergångsregler och där omvandling till bostadsrätt är aktuell.
- Hushåll i villa/bostadsrätt där 3 %-regeln tillämpas.
- Hushåll i villa/bostadsrätt där 3 %-regeln inte tillämpas.

Det totala antalet hushåll som erhåller KBH inom de nämnda stadsdelsnämnderna uppgår för närvarande till 394 hushåll varav 14 hushåll erhåller KBH enligt ovannämnda regler. Den totala kostnaden för KBH uppgår till ca 8,0 mnkr i dessa nämnder. Det har varit svårt att generellt beräkna bidragets storlek per hushåll då det påverkas av hushållets boendekostnad inkl. räntekostnader, bostadsbidrag, inkomst och förmögenhet. Därför har studien utgått från det enskilda hushållet. Antalet hushåll har varierat; stadsdelsnämnd Maria-Gamla har åtta hushåll medan stadsdelsnämnd Skarpnäck inte har några hushåll som erhåller KBH enligt ovannämnda regler. Flertalet förvaltningar har dock fått frågor angående gällande KBH-regler vid ombildning av hyresrätt till bostadsrätt.

Hushåll i hyresrätt som befinner sig i övergångsreglerna och där omvandling till bostadsrätt är aktuell

Övergångsregeln är tillämplig i beräkningen av KBH då dessa hushåll hade bidrag före 1997. Antalet hushåll uppgår till två i de fem stadsdelsnämnderna. Hushållets KBH kan exempelvis påverkas enligt följande. Hushållet bor i en hyresrätt och erhåller 1 837 kronor per månad i KBH. Vid bostadsrättsombildning är hushållet inte berättigat till KBH om 3 %-regeln används vid beräkningen. Vid beräkning enligt regel om 0,5 % erhåller hushållet 1 274 kronor och 1 % 985 kronor i KBH.

Hushåll i hyresrätter utan övergångsregler och där omvandling till bostadsrätt är aktuell

Övergångsregeln är inte tillämplig i beräkningen av KBH då dessa hushåll inte hade bidrag före 1997. Antalet hushåll uppgår till åtta i de fem stadsdelsnämnderna. Hushållets KBH kan exempelvis påverkas enligt följande. Hushållet bor i en hyresrätt och erhåller 3 086 kronor per månad i KBH. Vid bostadsrättsombildning erhåller hushållet 814 kronor per månad i KBH om 3 %-regeln används vid beräkningen. Vid beräkning 0,5 % erhåller hushållet 2 126 kronor och 1 % 1 864 kronor i KBH.

Hushåll i villa/bostadsrätt där 3 %-regeln tillämpas

Antalet hushåll uppgår till tre i de fem stadsdelsnämnderna. Hushållets KBH kan exempelvis påverkas enligt följande. Hushållet bor i en villa/bostadsrätt och erhåller 1 964 kronor per månad i KBH. Hushållet skulle erhålla 3 963 kronor per månad i KBH om 0,5 % regeln används vid beräkningen. Vid beräkning 1,0 % erhåller hushållet 3 562 kronor i KBH.

Hushåll i villa/bostadsrätt där 3 %-regeln inte tillämpas

Antalet hushåll uppgår till en i de fem stadsdelsnämnderna. Hushållets KBH kan exempelvis påverkas enligt följande. Hushållet bor i en villa/bostadsrätt och erhåller 4 658 kronor per månad i KBH. Hushållet erhåller 2 820 kronor per månad i KBH om 3 %-regeln används vid beräkningen. Vid beräkning 0,5 % erhåller hushållet 4 094 kronor och vid 1 % 3 839 kronor i KBH.

Stadsledningskontorets förslag

Stadsledningskontoret anser att behovet av reviderade riktlinjer för KBH är stort. Det är helt oacceptabelt att riktlinjerna kan tolkas på olika sätt. Syftet med riktlinjerna, som även används som tillämpningsanvisning, är att skapa tydlighet i organisationen så att handläggare skall kunna ta ställning till om KBH skall utgå eller inte. Ur likställighetssynpunkt är det också viktigt att stadens medborgare får likartad service oavsett i vilken stadsdel han/hon bor. Stadsledningskontoret ser allvarligt på det som

i vilken stadsdel han/hon bor. Stadsledningskontoret ser allvarligt på det som har inträffat och anser det vara ytterst viktigt att socialtjänstnämnden kontinuerligt följer upp och vid behov reviderar riktlinjerna.

Det är viktigt att poängtera att syftet med KBH är att kompensera den enskilde för den merkostnad i boendet som funktionshindret medför. Bidraget skall inte beviljas till något annat ändamål. Särskilda skäl kan endast i undantagsfall användas i beräkningen av KBH. Omprövning av KBH skall ske en gång om året eller så snart ändring sker i förhållande som legat till grund för beräkningen av KBH. Stadsledningskontoret föreslår att omvandling av hyresrätt till bostadsrätt eller liknande är en grund för omprövning av KBH. Omprövning innebär att omräkning sker utifrån det nya underlag som följer av de ändrade förhållandena. Resultatet av en sådan omräkning kan medföra en större sänkning än de 200 kronor som anges i övergångsbestämmelserna. Kommunfullmäktiges beslut från år 1997 innebär däremot inte att några andra regler än de som gällde före 1997 skall tillämpas. I praktiken har detta inte någon större betydelse eftersom 3 %-regeln är tillämplig i båda regelsystemen. Skälet till detta är att i såväl det regelsystem som var tillämpligt före 1997 som i regelsystemet fr.o.m. 1997 hänvisas till de beräkningsregler som gäller för den statliga bostadsersättningen, där 3 %-regeln infördes fr.o.m. 1997. Med hänsyn till att tillämpning av 3 %-regeln kan innebära en väsentlig sänkning av KBH för en del av enskilda hushåll föreslår stadsledningskontoret att KBH minskas successivt med 0,5 % per år tills dess fulla effekt har uppnåtts med 3 % dvs. år 2007. Syftet är att på så sätt undvika en för stor kostnadsökning för enskilda som nyligen omvandlat sin hyresrätt till bostadsrätt utan att vara informerade om den försämring av KBH som 3 %-regeln innebär så föreslår stadsledningskontoret att den successiva övergången skall gälla alla hushåll och inte bara sådana som tidigare haft KBH. Kontoret föreslår att det successiva införandet av 3 %-regeln skall gälla fr.o.m. 1 juli 2002, med 0,5 % höjning den 1 juli varje påföljande år så att full effekt nås fr.o.m. 1 juli 2007.

Stadsledningskontoret har även analyserat kostnadseffekten av den föreslagna ändringen för stadsdelsnämnderna. Det kan konstateras att kostnadseffekten är helt beroende av antalet hushåll som får ändrade bostadsförhållanden. Nämndens kostnader beräknas öka upp till högst ca 24 tkr per år och hushåll, dock endast i de fall förslaget föranleder ökning av hushållets bidrag från det befintliga bidraget. Kostnaden beräknas dock minska successivt varje år.

Stadsledningskontoret anser att socialtjänstnämnden snarast skall ta fram tydliga riktlinjer för KBH och definiera när särskilda skäl kan användas i beräkningen av KBH.

Kommunstyrelsens handikappråd beslutade den 11 juni 2002 enligt följande.

Rådet beslutade att säga nej till förslaget att införa 3% regeln i Stockholms stad.

RESERVATIONER M.M.

Socialtjänstnämnden

Reservationen av vice ordföranden Catharina Tarras-Wahlberg mfl. (s) och ledamöterna Iris Birath m.fl. (v) är av följande lydelse.

Socialtjänstnämnden föreslås besluta följande.

Ärendet återremitteras för komplettering enligt nedan.

Ärendet är inte färdigberett. Det är ett förslag som stadsledningskontoret ska komplettera med ytterligare utredning om möjligheten och effekterna av att erbjuda övergångsregler. Det är inte rimligt att nämnden ska anta ett förslag som inte är fullständigt.

Vi har full förståelse för att många funktionshindrade har svårt att delta i det borgerliga bostadslotteriet. Precis som andra hyresgäster med låga inkomster finns det många funktionshindrade som inte kan eller vill påta sig stora skulder och ökade boendekostnader. Detta är bara en av många ogenomtänkta effekter som den ideologiska utförsäljningen av allmännyttan medför.

Vi finner det dessutom anmärkningsvärt att staden ska köpa tillbaka de hyresrätter som den borgerliga majoriteten har ålagt de kommunala bostadsbolagen att sälja. Vi kan inte förstå annat än att först säljs stockholmarnas gemensamma egendom ut till ett underpris och sedan används skattepengar för att köpa tillbaka lägenheter ur detta bestånd till ett marknadspris. Det är ett fullständigt oansvarigt sätt att handskas med skattebetalarnas gemensamma egendom och deras skattepengar.